

Utvalgssak

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Hovedutvalg for plan, teknisk, landbruk og miljø		
Kommunestyret		
Utsendte vedlegg		
1	Notat: Merknader ved begrenset høring, 07.01.19	
2	Planbeskrivelse, datert 13.03.18 og sist revidert 20.12.18	
3	Bestemmelser, datert 13.03.18 og sist revidert 20.12.18	
4	Plankart datert 13.03.18 og sist revidert 05.11.18	
5	Illustrasjonsplan, 05.11.18	

Forslag til detaljregulering for Idd kirke, 2.gangs behandling og egengodkjenning

Denne saken er utredet etter prinsippet for fullført saksbehandling.

Sammendrag av saken:

Hovedformålet med planarbeidet er å tilrettelegge for utvidelse av kirkegården ved Idd kirke samt gi rom for utvidelse av areal for parkering. I tillegg skal det legges til rette for etablering av en driftsgård (areal for lagring av masser ol.) og større innendørs lagringsplass for redskaper. Samtidig legger planen rammer for forvaltning av eksisterende bygningsmasse og kirkegård. Oppstart av dette planarbeidet ble varslet 02.03.2016 med brev til berørte parter/offentlige instanser, og ved kunngjøring i lokalavisen 08.03.16. Samtidig ble forslag til planprogram lagt ut til høring og offentlig ettersyn. Planprogrammet ble fastsatt i kommunestyrets møte 22.06.2016 (PS 2016/67).

Planforslaget ble fremmet til 1. gangs behandling i hovedutvalg for plan, teknisk, landbruk og miljø 10.04.2018 (PS 2018/27), og lå ute til høring og offentlig ettersyn i perioden 16.04.2018 – 30.05.2018.

Ved høring og offentlig ettersyn kom det inn 12 uttalelser til planforslaget. Som følge av innkomne merknader i høringsfasen ble planforslaget endret noe. De største endringene omfattet justering av adkomstveien/gårdsveien til Torp, med flytting av nytt parkeringsareal noe mot vest, inn mot den omlagte gårdsveien. Dette medførte igjen at gravfelt og driftsgård kan plasseres med større avstand til gårdstunet på Torp. Dette er i tråd med ønsker fra grunneieren. Endringene førte til behov for en ny begrenset høring av planforslaget. Ved den begrensede høringen kom det inn 5 merknader. Det er foretatt tre små endringer i bestemmelsene som følge av dette.

Justeringen framgår av saksframstillingen og de reviderte plandokumentene som følger vedlagt. Administrasjonen mener planforslaget gir tilfredsstillende rammer for de planlagte tiltakene, og det fremmes her for 2. gangs behandling/egengodkjenning.

Rådmannens innstilling:

I medhold av lov om planlegging og byggesaksbehandling § 12-12 godkjennes forslag til detaljregulering for Idd kirke (plan-ID: G-705). Plandokumentene består av plankart, bestemmelser og planbeskrivelse med konsekvensutredning datert 13.03.2018. Planbeskrivelse og bestemmelser er sist revidert 20.12.2018, mens plankartet er sist revidert 05.11.18.

Saksutredning:

Bakgrunn

Når det gjelder bakgrunnen for planarbeidet vises det til saksutredningen i hovedutvalgets sak PS 2016/27 (møte 10.04.2018) og planbeskrivelsen som følger vedlagt. Fagutredninger på geoteknikk, støy, rapport fra arkeologisk registrering og samlet konsekvensutredning av temaene fra planprogrammet, ble sendt ut ved 1. gangs behandling og følger derfor ikke vedlagt nå. De finnes også på saken i ePhorte (sak 2016/78- 82).

Vurdering

Innenfor merknadsfristen, 30.05.18, for ordinær høring og offentlig ettersyn kom det inn 11 merknader. Fylkesmannens innspill kom en dag for sent, men er likevel behandlet. Merknadene er oppsummert og kommentert i det følgende.

Hafslund Nett, 20.04.18

Nettselskapet opplyser at de er tilfreds med at deres innspill er imøtekommet, og har ingen ytterligere bemerkninger til planen.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE), 25.04.18

NVE opplyser at de ikke har noen vesentlige merknader til reguleringsplanen.

Statens vegvesen, 16.05.18

Ber om at det i reguleringsplanens § 10.1 b) 2. setning presiseres med at enkeltstående trær, stolper eller lignende med maksimum bredde på 15 cm kan tillates.

Ingen innvendinger ut over dette og planen kan egengodkjennes for deres del.

Kommentar: Innenfor siktsonen står et tre som er ønskelig å bevare. Med dagens størrelse på treet ansees dette ikke å utgjøre noen fare i forhold til sikten, selv om det har større omkrets enn 15 cm. Bestemmelse §10.1.a er endret i tråd med vegvesenets ønske, men det er påpekt at det eksisterende treet kan bli stående.

Østfold fylkeskommune v. fylkeskonservatoren, 29.05.18

Fylkeskonservatoren viser til at det i forbindelse med den arkeologiske registreringen i området ble registrert ett automatisk fredet kulturminne innenfor det som nå er plangrensen. Dette var to kokegroper fra folkevandringstid. Fylkeskonservatoren gir tillatelse til at reguleringsplanforslaget kan vedtas uten ytterligere undersøkelser av funnet da tilstrekkelig dokumentasjon er gjennomført i forbindelse med registreringsarbeidet i 2016. Påpeker avslutningsvis at de nødvendige grep allerede gjort i reguleringsplanens kart og bestemmelser.

Østfold fylkeskommune, 28.05.18 og Riksantikvaren, 29.05.18

Både fylkeskonservatoren og Riksantikvaren vurderer at planforslaget tar hensyn til det det nasjonalt viktige kulturmiljøet ved Idd kirke og kirkegård på en god måte. Berømmer kommunen for arbeidet som er gjort og for at føringene kulturminnemyndigheten kom med har blitt hensyntatt i planen. Fylkeskommunen ber om at steinhvelvbrua over Kirkebekken markeres med hensynssone kulturmiljø (H_530) i plankartet.

Videre mener fylkeskommunen at planforslaget vektlegger de viktigste hensynene i området, og vil være et godt verktøy for nye tiltak. Savner kun en reguleringsbestemmelse som sikrer at det ved omdisponering av jordbruksarealet også stilles krav til en hensiktsmessig gjenbruk av matjorda. Ber om at forvaltning av matjorda gjøres i samråd med landbruksmyndighet, f.eks. fylkesmannen.

Kommentar:

Steinhvelvbrua er markert i plankartet med hensynssone i tråd med anbefalingen.

Det er lagt inn en bestemmelse, §4.5 c, som sikrer at matjorda enten benyttes som topplag i kirkegårdsarealene eller til forbedring av eksisterende landbruksarealer eller etablering av nye jordbruksarealer.

Fylkesmannen i Østfold, 31.05.18

Fylkesmannen påpeker at deres hovedfokus i høringsprosessen er å ivareta nasjonale og vesentlige regionale interesser i planleggingen. De har vurdert planforslaget innenfor sine ansvarsområder som er landbruk, miljøvern, helse, samfunnsikkerhet, og skal se til at barn og unges interesser blir ivaretatt i planleggingen. Fylkesmannen har ingen konkrete merknader til planforslaget og viser forøvrig til kommunens ansvar som planmyndighet.

Den norske kirke v. Borg bispedømmeråd, 30.05.18

1. Bispedømmerådet mener planforslaget synes å legge et godt grunnlag for et helhetlig og tjenlig gravplassanlegg.
2. Viser til at begrepene «kirkegård» og «kirkegårdsplan» er endret til «gravplass» og «gravplassplan». Dette kan med fordel rettes opp i planbestemmelser og planbeskrivelse.
3. Påpeker at det er viktig at det legges vekt på å etablere forhold som er egnet for nedbrytning av gravinnholdet. I tillegg skal gravplasser tilrettelegges etter gjeldende regler for universell utforming. Norsk standard NS 11005 bør legges til grunn for gravplassplanen.
4. Bispedømmerådet gir sin tilslutning til planforslaget, og ber om at innspillene følges opp i størst mulig grad. Minner også om at gravplassplanen skal godkjennes av Borg Bispedømmeråd før den kan settes i verk.

Kommentar:

2. Begrepene er rettet opp i tråd med anbefalingen.

3. Dette vil bli fulgt opp ved detaljplanlegging av området.

4. Bestemmelse § 11 b. sikrer allerede godkjenning av gravplassplanen av bispedømmerådet.

Halden eldreråd, 23.04.18

Eldrerådet hadde saken til behandling i sitt møte 23.04.18. Følgende vedtak ble fattet:

«Eldrerådet har gjennomgått planen og har ingen spesielle merknader. Saken tas til orientering.»

Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne, 28.05.18

Rådet hadde saken til behandling i sitt møte 28.05.18. Rådet har følgende kommentarer:

Reguleringsbestemmelse § 4.2 må endres fra «... slik at alle befolkningsgrupper sikres en best mulig tilgjengelighet.» til «...slik at det er tilgjengelig for alle befolkningsgrupper.» Påpeker at ved en utbygging som ikke berører kulturminner må det legges opp til at gravplassen og området ellers rundt kirken ikke bare er «best mulig tilgjengelig», men er tilgjengelig for alle befolkningsgrupper. Det er viktig for også grupper med ulike former for funksjonsnedsettelse å kunne besøke gravene til sine kjære.

Det påpekes videre at bussholdeplassen må reguleres iht. standard for universell utforming for å sikre at kirken og kirkegården er funksjonell for alle. Dersom dette ikke er mulig ved dagens lokalisering må denne flyttes.

Rådet mener at gangvei og parkeringsplass bør være asfaltert eller minimum ha fast dekke i form av hard subus og oppmerking.

Konstaterer at rådet hverken er kontaktet eller tatt med på råd i reguleringsprosessen for å finne gode løsninger for universell utforming. Mener det bør utarbeides rutiner for hvordan det skal samhandles om universell utforming.

Kommentar:

§4.2 er omformulert med krav om at Norsk standard NS 11005(Universell utforming av opparbeide uteområder) skal være førende for området, i den grad det er forenlig med bevaring av kulturminner/kulturmiljø.

Ideelt sett burde bussholdeplassen(e) vært universelt utformet og adkomsten fra disse til kirken burde være tilgjengelig for alle. Det er ikke mulig med dagens lokalisering, og planforslaget omfatter nå hverken fylkesveien eller bussholdeplassene. Dette ansees likevel å være akseptabelt da tiltaket det planlegges for ikke antas å generere økt trafikk hverken av myke eller harde trafikanter. Det er kun en tilrettelegging for en funksjon og bruk som allerede er tilstede i området. Planforslaget hindrer ikke en evt. senere tilrettelegging av universelt utformede bussholdeplasser. Statens vegvesen som ansvarlig veimyndighet har heller ikke kritisert denne løsningen. Merknaden tas ikke til følge.

Det har hele tiden vært meningen av både parkering P1 og stien fra bussholdeplassen skal ha et grusdekke som er tilfredsstillende også for rullestolbrukere/rullator. Det er nå likevel spesifisert i bestemmelse §6.3 og 6.4 at det skal være et fast grusdekke og at HC-plassene skal merkes med skilt. Ang. samhandling med rådet har planavdelingen, som har utarbeidet planforslaget, fulgt den praksis som har vært avtalt- og benyttet over tid for samhandling. Planavdelingen vil imidlertid nå kontakte rådet for å avklare behovet/ønsket for evt. annen praksis. Det er selvsagt også aktuelt med samråd når tiltaket skal detaljprosjekteres.

Idd og Enningdalen Historielag, 15.05.18

Historielaget foreslår at gang- sykkelveien som kommer fra syd langs fylkesvei 22 føres fram til gårdsveien mot Torpgårdene. Dette foreslås løst ved at det settes av noe større areal mellom parkeringsplassen nord for kirken og fylkesveien for å gi plass både for grønnstruktur og framføring av gang/sykkelvei. Påpeker at de fleste pilegrimsleder gikk inntil de gamle steinkirkene, og at man ved en slik endring kan følge en gammel tradisjon samtidig som trafikksikkerheten bedres.

Kommentar:

Det er vanskelig å etablere en løsning slik historielaget foreslår samtidig som trærne langs fylkesveien og størrelsen på parkeringsplassen ivaretas i tilstrekkelig grad. Planforslaget åpner imidlertid allerede for etablering av trinnfri adkomst (sti) fra bussholdeplassen øst for kirken gjennom felt GRI til parkeringsplass P1. Denne er tenkt benyttet som en del av pilegrimsleden og vil gi en langt sikrere adkomst til kirken fra gang- sykkelveien enn ved dagens situasjon. For å sikre at stien opparbeides er det lagt inn rekkefølgekrav for opparbeidelse av denne.

Odd Arild Gjerlaug, 28.05.18

Gjerlaug mener planforslagets plassering av parkeringsplassen gir lang avstand til kirken, med fare for at andre alternativer brukes i praksis. Foreslår etablering av skråparkering langs veien (gårdsveien) langs kirkegården. Kan ikke se at landskapsbildet vil bli vesentlig forringet ved en slik parkeringsløsning.

Synes kirken skal være godt synlig når en kommer sydfra langs rv. 22 og når man kommer fra Apedammen. Mener det blir for mye beplantning som skal tas vare på/etableres.

Kommentar:

Ideelt sett er det ønskelig med en ny parkeringsplass nærmere kirken og kapellet. Justerte løsning gir imidlertid noen plasser med kortere avstand til kirken, enn planforslaget som først var sendt på høring. Skråparkering langs gårdsveien har vært vurdert gjennom planprosessen. Løsningen som er valgt er ansett å være mer skånsom i forhold til landskapet ved at parkeringsplassene legges et godt stykke unna kirken og hvor de åpne jordbruksarealene er bredere. Det er ved større tilstelninger det

er behov for flere parkeringsplasser. Til daglig er dagens parkeringsplass tilstrekkelig. Likevel parkerer enkelte langs gårdsveien ved stell av graver i de søndre deler av kirkegården. Ny parkeringsløsning vil sannsynligvis bedre på dette da avstanden til gravene i syd samt utvidelsesområdet blir kortere.

Kirken er lite synlig når man kommer langs fylkesveien fra syd og fra Aspedammen. Ut fra hensynet til naturverdiene og kulturlandskapet anbefales det ikke å åpne for mer vegetasjonsfjerning enn det planen gjør. Ved varsel om oppstart av planarbeidet påpekte f.eks. fylkeskommunen viktigheten av å sikre naturverdiene langs bekkeløpene. Vegetasjonen på østsiden av kirka er veldig typisk for bekkedalene med rik løvvegetasjon. «Ved å endre på disse forholdene, vil også opplevelsen av kirken og kirkegården etter ØFKs vurdering forringes.»

Harald Stumberg – grunneier og Jon Stumberg – forpakter, 27.05.18

Fremmer et alternativt forslag hvor gårdsveien legges om og føres utenom tunet på Torp. Parkeringsplassen legges her i arealet mellom ny veitrasé og eksisterende gårdsvei. Driftsgården legges i gravlundens sydvestre hjørne. Dagens vei foreslås benyttet som adkomst til parkeringsanlegget og driftsgården. En slik løsning har etter grunneier/forpakters syn følgende fordeler:

- Avstanden mellom gravplassen og tunet blir større. Dette ansees bedre også for gravplassens brukere. Driftsforholdene på det resterende jordet blir enklere. I tillegg vurderes løsningen å være bedre mht. landskapstilpasning og estetikk.
- Trafikkforholdene forbedres.
- Mener den nye delen av kirkegården bør være en ren urnelund. Kistegravlegging kan gjøres på Solli gravlund. På denne måten spares mest mulig dyrka mark, behovet for erverv av grunn reduseres samtidig som hensynet til avstand til gårdstunet ivaretas bedre. En urnelund vil i tillegg kreve mindre masseutskifting, noe som vil gi en stor klimagevinst. Forutsetter ellers dialog om evt. massedeponering på eiendommen for å redusere transportbehovet.

Kommentar:

Planforslaget er i stor grad endret i tråd med grunneiers ønsker. Gårdsveien legges utenom tunet og ny parkeringsplass er justert mot vest i tråd med denne. Dette medfører igjen at gravfelt og driftsgård kan trekkes lenger unna tunet på gården. Driftsgården legges imidlertid ikke i forbindelse med parkeringsarealet da det fra kirkens side ikke ansees ønskelig, både ut fra estetiske og driftsmessige hensyn.

Å anlegge kun for urnegravlegging samsvarer ikke med hovedhensikten med reguleringsprosessen. Det er ikke ønskelig å måtte henvise befolkningen til gravlegging på Solli gravlund mot deres vilje. Kommunen kan likevel oppfordre til kremasjon f.eks. ved å ha lave avgifter. Økt urnegravlegging vil kunne redusere behovet for evt. tiltak på eksisterende gravplass i fremtiden. Massedeponering/transport blir et tema i den videre prosjekteringen av tiltaket.

Begrenset høring

Som følge av endringene beskrevet over ble planforslaget sendt på ny begrenset høring. Merknadsfrist var 05.12.18. Det kom inn 5 kommentarer innen høringsfristen. Disse er oppsummert og kommentert i et vedlegg som nå følger saken. Innkomne merknader ansees å være tatt til følge. I tråd med fylkeskommunens innspill er krav til meldeplikt ved påtreffelse av automatisk fredede kulturminner tatt inn i planens fellesbestemmelser. §5.2 er supplert med krav til at ny beplantning i felt GU4, bestemmelsesområde #2 og øvrig randplantning i felt GU3 skal harmonere med beplantningen forøvrig. I tillegg er det stilt krav i bestemmelsene til at adkomstveien KV1 og ny parkeringsplass skal opparbeides med fast grusdekke, jf. §§6.1 og 6.3. Dette gir en bedre estetisk tilpasning til området.

Konklusjon

Som en følge av innspillene ved høring og offentlig ettersyn er det gjort endringer i plankart og bestemmelser i hovedsak for å imøtekomme grunneier/nabos ønsker. Tre mindre justeringer er gjort i planbestemmelsene etter ny begrenset høring som oppfølging av fylkeskommunens faglige råd.

Administrasjonen mener planforslaget gir tilfredsstillende rammer for de planlagte tiltakene, og det fremmes her for 2. gangs behandling/egengodkjenning.

Dokumentet er elektronisk godkjent av:

Ulf Ellingsen og Morten Høvik